

Питања за квалификациони испит за упис студената на комбиновани

студијски програма другог циклуса академских студија

"Очување и одржива употреба генетичких ресурса"

За припрему питања за квалификациони испит коришћене су следеће публикације:

- Биодиверзитет и *in-situ* заштита: Конвенција о биолошкој разноврсности; „Биодиверзитет Југославије са прегледом врста од међународног значаја“ општи дио, Стевановић, В. Васић, В. едс. Биолошки факултет и Еколибри, Београд.
- Биљни генетички ресурси: The Second Report on the State of the World's Plant Genetic Resources for Food and Agriculture; Second Global Plan of Action for Plant Genetic Resources for Food and Agriculture; International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture.
- Анимални генетички ресурси, The Report on the State of the World's Animal Genetic Resources for Food and Agriculture; Global Plan of Action for Animal Genetic Resources for Food and Agriculture
- Шумски генетички ресурси, The Report on the State of the World's Forest Genetic Resources; Global Plan of Action for Forest Genetic Resources.

Област - Биљни генетички ресурси

1. Шта су циљеви уговора International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture ?
2. Шта значи *in situ* начин очувања биљних генетичких ресурса?
3. У која два правца се развија *in situ* конзервација PGRFA?
4. Шта значи *ex situ* начин очувања биљних генетичких ресурса?
5. Дефиниши биљне генетичке ресурсе за храну и пољопривреду?
6. Дефиниши генетички материјал!
7. Шта означава појам варијетет?
8. Шта подразумева центар поријекла?
9. Шта значи *ex situ* колекција?
10. Шта значи центар диверзитета пољопривредних биљака?
11. Шта подразумевају права фармера или права пољопривредника дефинисана уговором International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture?
12. Шта осигурава чување биљних генетичких ресурса?
13. Шта значи скраћеница PGRFA?

14. Када и гдје је усвојен Global Plan of Action (GPA) for the Conservation and Sustainable Utilisation of PGRFA?
15. Када је FAO усвојила документ International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture?
16. Зашто је потребно вршити истраживања и доместификацију дивљих биљних врста?
17. Шта значи скраћеница PGR?
18. Шта је EURISCO?
19. Шта је GPS?
20. Шта је генетичка ерозија?
21. Који су главни узроци који су довели до генетичке ерозије?
22. Које групе биљака су најугроженије генетичком ерозиом према Другом извјештају о стању PGRFA у свијету?
23. Шта значи скраћеница CBD?
24. Које су потенцијалне интервенције које је потребно спровести да би се повећала конкурентност он фармера?
25. Који је значај он фарм конзервације PGRFA с аспекта климатских промјена?
26. Које се двије највеће институције у Европи баве биљним генетичким ресурсима?
27. Колико у свијету има регистрованих ботаничких башта и колико у њима расте биљних врста?
28. Шта је IPEN и која му је улога?
29. Која су два најзначајнија начина карактеризације и евалуације PGRFA?
30. Како дефинишемо ОДРЖИВУ ПОЉОПРИВРЕДУ (Sustainable agriculture)?

Област - Анимални генетички ресурси

1. Које критеријуме нека врста животиња треба да испунити да би се сматрала доместификованом?
2. Наведи дефиницију расе.
3. Које категорије раса и врста домаћих животиња постоје у односу на угроженост?
4. Шта се сматра анималним генетичким ресурсом?
5. Како се расе домаћих животиња дијеле у односу на распрострањеност?
6. Какав је значај анималних генетичких ресурса за очување биодиверзитета?
7. Какав је значај анималних генетичких ресурса за традиционални начин гајења животиња?
8. Какав је значај анималних генетичких ресурса за производњу производа са заштићеним географским поријеклом?
9. Какав је значај анималних генетичких ресурса у селекцији домаћих животиња?
10. Какав је значај анималних генетичких ресурса у погледу отпорности на болести животиња?
11. На који начин су анимални генетички ресурси угрожени интензивном сточарском производњом?

12. На који начин може доћи до нестанка анималних генетичких ресурса?
13. Које мјере се предузимају да би се очували анимални генетички ресурси?
14. Који су главни циљеви одгајивачких програма за очување генетичких ресурса?
15. Како се спроводе програми конзервације анималних генетичких ресурса?
16. У чему је разлика између *in vitro* и *in vivo* програма конзервације анималних генетичких ресурса?
17. Које се биотехнолошке методе користе у очувању анималних генетичких ресурса?
18. Наведи акте на којима се заснива очување анималних генетичких ресурса у свијету.
19. Којим анималним генетичким ресурсима располаже Босна и Херцеговина?
20. Шта је ефективна величина популације?

Област - Шумски генетички ресурси

1. Шта су шумски генетички ресурси (ШГР)?
2. Наведи 4 области у којима су груписани сви циљеви (стратешки приоритети) дјеловања у правцу очувања шумских генетичких ресурса (*Global Plan of Action for the Conservation Sustainable Use and Development of Forest Genetic Resources, adopted by the FAO Conference at its 38th session in June 2013*)?
3. Зашто је важно очување и усмјерено коришћење шумских генетичких ресурса?
4. Које су кључне карактеристике шумских екосистема са аспекта очувања генетичких ресурса?
5. Који су глобални циљеви очувања шумских генетичких ресурса?
6. На основу којих принципа је развијен глобални акциони план очувања ШГР у свијету?
7. Наведите основне пропусте (недостаче) везане за информације о шумским генетичким ресурсима?
8. Који су стратешки приоритети (има их 4) у правцу унапређење доступности и приступа, информације о шумским генетичким ресурсима?
9. Како објашњавате стратешки приоритет „Успоставити и ојачати систем карактеризације и праћења ШГР на националном ниову“?
10. Шта је то *in situ* очување ШГР и у којим типовима шума се може примјенити?
11. Како објашњавате активности у правцу „Повећања доприноса примарних шума и заштићених подручја у *in situ* очувању ШГР“?
12. Објасни улогу и значај „маргиналних популација дрвећа“ у контексту *in situ* очувања?
13. Објасни термин *ex situ* конзервација ШГР?
14. Наведи *ex situ* методе конзервације ШГР?

15. Шта се подразумјева у стратешкој активности „идентификација приоритетних врста“?
16. Објасни активности и њихов значај у правцу „Развоја и јачања националног програма обезбеђивања доступност генетички одговарајућег сјемена дрвећа и жбуња у потребним количинама и квалитета за програме оснивања нових шума“?
17. Како објашњавање значај активности очувања ШГР у подршци адаптацијама и ублажавању климатских промјена?
18. Објасни активности у развоју и јачању истраживачких програма на оплемењивању и доместификацији у циљу коришћења пуног потенцијала ШГР?
19. Које активности (стратешке циљеве) познајете у правцу дефинисања политике, изградње институција и капацитета на очувању ШГР?
20. Зашто сматрате битним „Успостављање и ојачавање образовних и истраживачких капацитета у области ШГР“?

Област - Биодиверзитет и *In situ* заштита

1. Наведите три основна циља Конвенције биолошке разноврсности.
2. Организми и њихови дијелови, популације или било које друге биотичке компоненте екосистема са стварном или потенцијалном користити за човјечанство називају се:
3. Очување екосистема и природних станишта, одржавање и обнова популација врста у њиховим природним стаништима и у случају припитомљених и гајених врста означа се као:
4. Наведите једну од општих мјера очувања биолошке разноврсности.
5. Почетна активности на истраживању биолошке разноврсности подразумјева:
6. Наведите двије мјере очувања биолошке разноврсности.
7. Динамички комплекс заједница биљка, животиња, микроорганизама и њихове неживе околине, који међусобно дјелују као еколошка цјелина означава се као:
8. Наведите неколико фактора угрожавања биолошке разноврсности.
9. Наведите 2 категорије заштићених природних подручја према IUCN.
10. Поред Конвенције о биолошкој разноврсности, наведите још неке међународне документе које се односе на очување и заштиту биолошке разноврсности.
11. Специјализоване публикације које упозоравају на опасност од ишчезавања угрожених биљних и животињских врста називају се:
12. IUCN је 1994. године дефинисала нове категорије угрожности таксона. Наведите 2 категорије.
13. Процес вјештачког враћања биљних и животињских врста на простор са којег су ишчезле назива се :
14. Покушај да се у циљу очувања врста вјештачки насели на простор у којем раније није живјела:

15. Наведите један од фундаменталних или основних значаја биолошке разноврсности.
16. Наведите један од практичних значаја биолошке разноврсности.
17. Наведите један од научних разлога зашто је потребно штити биодиверзитет.
18. Свеобухватна разноликост и различитост живих организама, укључујући, између осталог, копнене, морске и остале водене екосистеме и еколошке комплексе чији су дио, укључујући диверзитет у оквиру врста, између врста и између екосистема назива се:
19. Наведите параметре за процјену ефикасности напретка ка очуваности биодиверзитета.
20. Наведите 2 мјере које се спроводе у правцу позитивних ефеката на биодиверзитет.
21. Наведите два критеријума на основу којих се таксони сврставају у категорију угрожености.
22. Географски дефинисано подручје које је одрђено или контролисано и којим се управља тако да би се постигли одређени циљеви очувања биолошке разноврсности назива се:
23. Према Конвенцији о биолошкој разноврсности овлашћење за утврђивање приступа генетичким ресурсима има:
24. Према Анексу I Конвенције о биолошкој разноврсности наведите који типови екосистема и које врсте се идентификују и прате.
25. Коришћење компоненти биолошке разноврсности на начин и у обиму да задовољава потребе и тежње садашњих и будућих генерација, а који не води дугорочно смањењу биодиверзитета назива се:
26. Шта подразумјева специјски диверзитет?
27. Шта подразумјева генетички диверзитет?
28. Наведите неке проблеме у очувању биолошке разноврсности.
29. Шта у основи представља UNESCO програм Човјек и биосфера?
30. Шта представља скраћеница „CORINE“?